

LJUDSKI GLAS

GLASILO „KMETSKO DELAVSKA ZVEZE“.

Izhaja vsako sredo in stane za vse leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrt leta K 10.50, na mesec K 3.50; posamezna številka K 1.—. Inzerati po dogovoru.

Vse dopise in pošiljke za „Ljudski Glas“ in K. D. Z. je frankirati in naslavljati: Ljubljana, poštni predal 168.—Tajništvo K. D. Z. se pa nahaja v Ljubljani, Kongresni trg št. 9. Reklamacije so poštne proste.

I. Delegacijsko zborovanje Kmetsko delavske zveze v Celju.

Ob priliki strankinega zbora v Celju dne 31. oktobra in 1. novembra t. l. se bo vršilo tudi delegatsko zborovanje Kmetsko delavske zveze, ki je bilo sklicano po načelstvu K. D. Z. in objavljeno v „Ljudskem glasu“ štev. 34. Vršilo se bo v Celju ne v Ljubljani.

DNEVNI RED:

- 1.) Poročilo načelstva.
- 2.) Razmerje KDZ do JSDS.
- 3.) Strokovna in gospodarska vprašanja.
- 4.) Volitev načelstva in osrednjega odbora.
- 5.) Slučajnosti.

Zborovanje se bo vršilo v „Unioni“ v Celju. Ura zborovanja se razglasi na strankinem zboru.

V zmislu § 5 pravil osrednje KDZ pošlje na to zborovanje vsaka kraljeva organizacija za vsake 100 članov po enega delegata, najmanj pa enega, ker se bodo na delegati kraljevskih organizacij KDZ udeležili tudi strankinega zbora JSDS. Bodo imeli delegati KDZ na strankinem zboru toliko glasov, kolikorkrat po 50 članov bodo zastopali.

Dolžnost vseh podružnic je, da pošljejo primerno število delegatov, stroške za delegate nosijo kraljeve organizacije.

Načelstvo K. D. Z.

XII. redni strankin zbor.

Načelstvo JSDS sklicuje v zmislu sklepa izvrševalnega odbora

XII. redni strankin zbor

na dni 31. oktobra in 1. novembra 1920 v dvorano hotela „Unioni“ v Celju.

Začetek prvi dan ob 8. uri.

Spored razpravljanja:

1. Verifikacija mandatov, volitev vodstva ter ev. odsekov, določitev poslovnega reda, poročilo strankinega načelstva in kontrole.

2. Zedinjenje jugoslovanskega proletariata, programatična in taktična vprašanja.

3. Bodoča ustava jugoslovanske države.

4. Volitve v ustavotvorno skupščino, določitev strankinih kandidatnih list.

5. Strankina ustava.

6. Volitve strankinega načelstva, izvrševalnega odbora in kontrole.

7. Slučajnosti.

Pravico udeležbe imajo vse organizacije JSDS in KDZ, ki so obračunale pravilno prispevke do konca septembra.

Pravice in dolžnost udeležbe imajo vsi člani načelstva izvrševalnega odbora in kontrole ter strankini poslanci in taktiki. Vsi ti imajo tudi glasovalno pravico, razen v zadevah njih lastnega delovanja.

Vsaka organizacija ima pravico do enega delegata, večje organizacije pa za vsake 50 članov po enega, pri čemer se ostanki pod 25 ne vpoštevajo. 25 ali več članov pa se šteje za 50. Število delegatov se računa na temelju števila tistih članov, za katere je dotična organizacija poravnala prispevke za avgust. Če se je na septembra število njenih članov zmanjšalo, se računa število delegatov na temelju septembarskega članstva.

Za vsakega delegata naj bo izvoljen tudi po en namestnik.

Potne stroške delegatov morajo plačati kraljeve organizacije.

Za delegata morajo biti izvoljeni tudi člani drugih organizacij JSDS ali KDZ, toda le iz istega okrožja. Posamezni delegati smejo biti poverjeni tudi z več glasovi oziroma smejo zastopati po več organizacij, nihče pa ne sme imeti več nego 5 glasov.

Na članske zборе, ki bodo volili te delegate, morajo biti povabljeni vsi člani, nečlani pa ne smejo biti navzoči. Voljen sme biti le imenoma določen kandidat organizacije, torej zastopstva ne smejo odstopiti še neznanemu delegatu kake druge organizacije, ki žele imeti skupnega delegata, se morajo tedaj pred volitvijo dogovoriti. Če bi delegat ene organizacije ne dobil večine v drugi, je treba ponovnega dogovora in zborovanja, ali pa se daio zastopati organizacije vsaka po svojem delegatu.

Namestnik nastopi kot delegat, če mu izda pravi delegat potrdilo, da se strankinega zbora ne misli udeležiti ali pa če mu potrdi odbor, da je pravi delegat zastopnik. Če namestnik tega potrdila nima, mu bo izdana delegatska izkaznica šele na str. zboru, če se za pravi delegat ne udeleži.

Glasovalno pravico imajo na strankinem zboru le tisti delegati, ki so navzoči ves čas zborovanja. Ni torej dopustno, da bi bil kak delegat navzoč prvi dan, za drugi dan pa bi hotel pooblastiti svojega namestnika. Delegat ki pride prepozno, izgubi svojo delegatsko pravico, če je bila

zdana že delegatska izkaznica njegovemu namestniku.

Za delegata sme biti izvoljen le tisti član, ki je naročen na kak strankin politični list („Napredek“, „Volksstimme“, „Ljudski glas“ ali „Enakost“), in le že najmanj 3 leta organiziran. Člane, ki še niso 3 leta organizirani, smejo voliti le organizacije v tistih krajih, kjer preti ni bilo še organizacij JSDS niti KDZ.

Strankin zbor je suveren (pri svojih sklepih popolnoma neodvisen). Njegovi sklepi so veljavni za vse organizacije in člane JSDS in KDZ. Posamezni delegati so za svoje delovanje na zboru odgovorni edinele svoji vesti.

Odbor posameznih organizacij naj naznanijo imena izvoljenih delegatov ter njih namestnikov čim prej centralnemu tajništvu v Ljubljani, p. n. 168, da dobe pravočasno delegatske izkaznice.

V Ljubljani, 26. septembra 1920.

Tajništvo JSDS.

Žrtev meščanske politike.

Naši klerikalni in liberalni državni krmarji brezdvomno napenjaio prav vse svoje sile, da bi docela — ugonobili našo državo. Kar počne ta gospoda v Belgradu, presega že prav vse meje. Za pošteno in dobro upravo se ne briga nihče, za ureditev zavoženih državnih financ se ne zmenijo zato seveda tudi ni čudno, če propada vse. Davki in draginja raste, da je groza, uradništvo postaja vedno bolj zaničljivo, vse krade in golufuje, vse prodaja le izvoznice in veriži, ministri se pa vozijo na državne stroške po agitacijskih potovanjih in preskrbujejo svojim prlateljem lepa in mastna koritca, da bi se vzdržali po volitvah še na krmlu.

Ne glede na to, kakor je rečeno, da vodi tako brezglava in zločinska klerikalno liberalna politika v propad, nam seveda neizmerno škoduje tudi v zunanji politiki. Mi bi bili vsled svojih naravnih zakladov lahko ena najlepših držav v Evropi, uživali bi lahko v zunanjem svetu velik ugled ter imeli tudi temu primerno besedo tako nas pa smatrajo vsi za ničvredno balkansko državo. Da nam to ne more biti vseeno, vemo zlasti mi Slovenci, ki ležimo zunanje politično na najnevarnejšem mestu, ker mešamo na svoje največje neprijatelje, to je na Lahe, Nemce in Madžare.

Ko bi vodile naše vladajoče stranke pametno notranjo politiko, bi bili močni tudi na zunanji, tako se nas pa ne boli nihče, prezirajo nas vsi, in vsi se hočejo okoristiti na naš račun. Zločinska politika naših meščanskih strank nas bo pri-

vedia do tega, da bomo kmalu začeli proklamirati naše takozvano »osvobodilno« in to po pravici, saj nismo bili mi Slovenci v zgodovini tako malo »osvobodeni«, kakor smo to dandanes. Prele smo živeli vsaj vsi v eni državi, ločile so nas samo deželne meje, sedaj bomo na raztrgani kar na tri se ne še na več držav. Kar nas ne bodo potničili Lahi in Nemci, nas bodo posrbili naši/blazni centralisti in konec je našega slovenskega naroda, ki se je stoletja tako boril za svojo svobodo.

Tudi žalosten poraz na Koroškem je posledica te politike naše meščanske gospode. Ko bi imeli pošteno in pametno vlado, nam ne bi mogla škodovati vsa nemško-italijanska sleparstva pri plebi-scitu kalit vseh Slovencev, bi se tudi velik del Nemcev na Koroškem raje odločil za po naravi tako bogato Jugoslavijo, kakor za beraško Avstrijo.

Ali naj naše ljudstvo res še dalje gleda kako ga vodi naša klerikalno liberalna gospoda v vsestranski propad? Ali naj čaka naše slovensko ljudstvo, da ga njezovi klerikalni in liberalni »politiki« popolnoma ugonobijo, politično, narodno, kulturno in gospodarsko? Ne, stokrat ne. Dovolj dolgo so nas vleкли ti zaščitniki verižnikov in izvoznicarjev za nos. Naše ljudstvo je predragocno plačalo nauke, ki si jih je pridobilo med in v zadnjih dveh letih po »osvoboditvi« zato bo strašno obračunalo z ljudmi, ki nas s svojo blazno in zločinsko politiko tiraio v propad, na beraško palico.

Dne 28. novembra pride obračun. Tedaj bo nastopilo vse ljudstvo kakor en mož in povedalo dosedanjim »prvoboriteljem« in »voditeljem«, da je konec njihovega gospodarstva, konec njihovega vodstva. Do besede mora priti ljudstvo, in ljudstvo samo mora dobiti vso moč v roke. Ne bodo nas vleкли več za nos klerikalci s svojim hudičem in peklo, s svojim kričanjem, da je v »nevarnosti vera« in ne bodo nas sleparili tudi več liberalni advokati in škripci s svojo »samostojno« kmetjsko stranko, ampak vse ljudstvo se bo kakor en mož izreklo za socialno demokratične poslance, ki bodo zahtevali red v gospodarstvu, republiko in rekvizicijo vseh vojnihih dobičkov. Naše ljudstvo in naš narod ne sme postati popolnoma žrtev brezvestne meščanske politike.

Zaupniki volilci!

Obračajte se v vseh zadevah, ki se tičejo predstojećih volitev, na volilni odbor JSDS za Kranjsko v Ljubljani, Knafljeva ulica 4.

Sodrugji nasprotniki bodo skušali dobiti naše glasove z nairazličnejšimi zvitoštinami in nepravilnostmi.

Zato je nujno potrebno, da nas o delu in početju nasprotnikov obvestite.

Ustna poiasnila morete dobiti dnevno od 17. do 19. ure v strokovnem tainštvu, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6, II. nadstropje.

Kako živi krepostna gospoda v Beogradu.

Stara resnica je, kakor nas uči zgodovina, da največje pravne propalosti ni iskati med ljudstvom, ki je ostalo še dokaj naravno, temveč med izživelimi »višjimi« sloji, zlasti na med najvišjo gospodo, takozvano »aristokracijo«. Ni nam treba posegati v stare rimske čase, ko so se pri gostijah rimskih cesarjev in vojskovodij odigravali nagnusnejši prizori, plesi in raz-

uzdanosti, takolimenovani »bakanali«. Tedaj so delali vse to le v čast bogovom. Zgodovina srednjega in novega veka nam kaže grozno moralno pokvarjenost na vladarskih dvorih. Po tej propalosti so znani zlasti francoski kralji, ki so na ta način dovedli državo do pogina. Zgodovina nam ne utaja niti groznih razmer na dvoru »svetega očeta« v Rimu. Če gremo dalje, moramo pritrditi, da tudi precej neukusne in nedostojne šale, ki jih pripovedujejo med ljudstvom o cesarici Mariji Tereziji, niso tako brez podlage. Kakšni pa so bili razni Franci Jožefi, Ferdinandi in Karli, o tem je odveč izubliati besede. Recimo le, da so vladali svoje narode v znamenju steklenice in ženskega krila.

Kakršna je bila najvišja gospoda, taki so bili njih spremljevalci, komorniki, ministri, oprode itd. Jasno je, da se niso mogli ogniti priliki v greh, zlasti ker jim je bilo to v osebno korist. Od njih se je širila demoralizacija, to je propadanje npravnega čuta dalje na nižje plemstvo, uradništvo, meščanstvo itd.

Ljudje, ki so se borili za resnico in pravico, so imeli mnogo obravka s pranjem takega in enakega umazanega perila. Zato so bili nadvse osovraženi in preganjani na žive in mrtve. Vendar jim gorečnost in ljubezen do resnice nista dala miru. Čutili so v duši zavest, ki jih je gonila v boj za pravico.

V interesu svete stvari tudi naš list, ki se bori za resnico in pravico delavnega kmetjskega proletarijata, ne more in ne sme prezreti stvari, ki se je zgodila zadnje dni v Beogradu med najvišjimi in naodgovornejšimi činitelji v državi. To posnemamo po listu »Glas Svobode«, ki poroča:

V Beogradu je sedaj dvignila precej prahu zadeva, ki se je pred dnevi odigrala v hiši bogatega beogradskega trgovca Ristića. V to zadevo so zapleteni g. predsednik ministrskega sveta dr. Vesnić s svojo ženo, minister pravde ter drugi politiki in diplomati. V hiši beogradskega trgovca so se zbirali kockarji iz »naivšije beogradske družbe«. Med njimi so bili dr. Milan Vesnić, njegova žena in hčerka, Marko Trifković, minister pravde in drugi. Ti so igrali za velike vsote denarja. Gospoda so razmetavali tisoče, ker so si jih pridobili na zelo lahek način. Toda neki večer je zmanikalo trgovcu Ristiću iz omare v sobi, kjer so kockali, 240.000 dinarjev. Ko je Ristić to opazil, je prišel k svoji ženi, da jo vpraša, kaj je s tem denarijem, toda ona ni hotela vstati s stola, kjer je kockala. Drugo jutro je izjavila pred preiskovalnim sodnikom, da ona tedaj ni mogla vstati s stola, ker je ravno z g. Vesnićem zasledovala zelo važno potezo. Po končani igri je ga. Ristićeva skupno s svojim možem »ugotovila«, da manjka v omari 240.000 dinarjev in je takoj osumila svojo služkinjo Leposavo Nestrovičovo in nekega inženirja, ki naj bi bil njen ljubimec, ali katerega je ona pregovorila, da izjavi, da je bil ljubimec služkinje. Pri Leposavi pa je bila istega dne v gostih njena rojakinja Natalija Krstić, ki je tudi služkinja. G. Ristić je skušala ob tej priliki prisiliti Natalijo, da krivo priča, da sta denar ukradla Leposava in inženir, katerega ime ni mogla zvedeti. Ko ji to ni uspelo, so bili vsi trije izročeni policiji. Na policiji je bila Natalija, da bi jo prisiliti krivo pričati, tako batinana, da se nahaja sedaj v bolnišnici v smrtni nevarnosti. Okrožni fizik je ugotovil, da ima po celem telesu rane topega orodja, Nataliji, ko so jo tolkli na policiji je ponudil pisar Dušan Popović 2000 dinarjev, last gospe Ristić, da priča, da je njena prijateljica Leposava ukradla z inženirjem denar. — Ko je preiskovalni sodnik na mestnem sodišču vprašal gospo Ristić,

kaj so ta večer delali v njeni hiši, je gospa odgovorila: »Kockali smo se, toda pri nas je bil tudi g. Vesnić in vaš resortni minister, g. Marko Trifković.« Gospa Ristić bi podala preiskovalnemu sodniku še zanimivejša podatke, če bi ji njen odvetnik dr. Miličević pustil še nadalje govoriti. G. Ristić je izjavil na mestnem sodišču, da nima časa, da bi se za te stvari zanimal, njegovega denarja ni, pa ni, a malo ga zanima, kaj se bo zgodilo s tema dvema deklicama. Tako poteka na kratko ta pravda. Toda gospoda iz »naivšije beogradske družbe« bi jo sedaj rada zakrila, da bi ne prišli na dan še večji škandali. Upamo, da se jim to ne posreči!

Naj služi to našemu ljudstvu v vzgled in pouk kako naj pri volitvah v konstituanto ravna. Po vsem tem lahko spozna, da taka gospoda kmeta in delavca ne more razumeti in ne more imeti zani srca, ker li je le za dobiček in zabavo. Kmete zastopaj kmet!

Volilni manifest.

Današnji številki prilagamo volilni manifest J. S. D. S., v katere okvirju deluje naša K. D. Z. Kmetie! Mnogo manifestov in programov boste čitali te dni in vsi bodo lepi. Lepe bodo besede, mikavne in zapeljive. Vsi bodo vaši prijatelji. Govorili vam bodo, kaj so že vse napravili za kmeta in delavca. Vse stranke bodo naenkrat zaščitnice zatiranih slojev. Ne verujte jim, ker jih poznate iz njihovih del. Volk si je nadel ovčji kožuh in hoče varati nerazsodno čredo. Pokažite, da ste dorasli, da znate sami soditi, kaj je prav, kaj ni in da v svojem političnem življenju ne potrebujete varuha ali kuratele!

Iz priloženega manifesta izprevidite, koga boste izvolili za svojega zastopnika v Beogradu. Manifest vam pove, da hočemo potem svojih zastopnikov izbolevati boji med plodnim delom in izkoriščajočim kapitalom boji med napredkom in nazadnjaštvom. Jasno je, na kateri strani je pravica. Kier je pravica, tam je moralna moč in moralna moč zmaga nad surovo silo, ki jo izvaia kapital.

Dne 28. novembra tedaj vsi v zmagoviti boji za zastopnike našega vzvišenega programa!

Iz Kmetjsko delavske zveze.

Člane kraljeve organizacije K. D. Z. v Celju, kateri imajo stanovanje ali posamezne postelje na razpolago, in bi jih za dve noči lahko odstopili, tem potom prosimo, da se prijavijo v konsumnem društvu v Celju, Kralja Petra cesta. Te prostore se rabi za delegate, povabljene na 12. redni strankin zbor vršeči se dne 31. oktobra in 1. novembra 1920.

Dopisi.

Spodnja Poljska.

Liberalni privesek. »Samostojna kmetjska stranka« je pri nas postala letična: člani tako hitro odpadajo, da jih danes že lahko na prste seštejemo. V celjskih »apotekah« pa za to bolezen nimaio zdravil. —

Šentovec.

Tukaj se je vršil shod K. D. Z. v nedeljo, 10. oktobra, ki je bil nad vse pričakovane leno obiskan. S. Krištof je v poldrugurnem govoru obrazložil pomen organizacije K. D. Z., v katero se je tudi več udeležencev vpisalo. Le tako naprej! Tudi med revnim ljudstvom se je pričelo svitati.

Iz Pišec pri Brežicah.

Tudi tukaj še ni rédu in še vedno nas dirajo nemške smeti. Našo graščino oskrbuje Jože Šagl, kateri revno slovensko ljudstvo odira, kakor ve in zna. Računa nam kakor se mu zdi. Samo to se ne ve, če to krivo plačilo sploh dobi njegov gospod. Povemo mu, da sedaj ni več stara Avstrija, v kateri je lovil nezaslužene šarže. Bliža se dan plačila.

Makole pri Polčanah.

Volilna komisija, sestavljena iz treh klerikalcev in sicer župana Rogina in prisednikov Antona Mahoriča in Jurija Skaleta je črtala celo vrsto naših pristašev in članov K. D. Z. iz volilnega imenika ter ukradla našim ljudem s tem volilno pravico. Mi smo že stvar naznanili sodišču v Mariboru, da bo to naše klerikalne močvorce poučilo, da se pri volitvah ne sme slepariti volilcev. Ta bi bila pa res lepa, da bi vsak klerikalec lahko svote nasprotnike kar okradel volilne pravice. Zaposnite si na dobro, da ljudstvo teh lumpov ne pozabi, in da pride tudi za vas, klerikalci, sodnji dan!

Hoče pri Mariboru.

Klerikalci so povsod enaki. Naš kaplan Klun in njegov pomagatelj Gselmann sta kakor znojena letala okrog v času volilnih reklamacij. Klerikalna komisija je naše člane črtala iz volilnih imenikov, vplivala pa je starega Nemca Pfeiferja, samo zato, ker je klerikalec. No, seveda se jim vse tudi ni posrečilo. Nalagali so komisijo, da so naši pristaši Nemci, no kdor laže, ta ga krade. Kaplanu Klunu pa povemo, da bo kmalu konec njegovega črnega kliučkanja po Hočah, ker smo siti njegovega ponevanja. Može in fantie, naša dolžnost je, da sedaj s podvojeno silo delamo za K. D. Z.!

Brestrnica pri Mariboru. Naša vas je postala rdeča in to ne da zaspati klerikalnim petelinom. „Ljudski Glas“ se je močno razširil in kmalu bomo ustanovili izobraževalno društvo »Svoboda«, za katero se naši fantie in dekleta zelo zanimajo. Le tako naprej! — Pri volitvah bomo pa pokazali in videli kdo je naš!

Jelovec pri Mariboru. Pri nas imamo gerenta gosp. Hitra, ki se odlikuje predvsem s svojo neumnostjo. Ker pa sam ne zna pisati, mu dela to gosp. Stupan, slavnati urednik klerikalne cunje „Štalc“. V eni zadnjih številčk laže ta list, ki ga pišejo trije katoliški kaplani, da je naš sodrug Trobentar zgubil občinsko štampiljko, s katero je ljudi sleparil. No, gospod slavnati mož Stupan bo pa za svoj dolgi in lažnjivi jezik dajal odgovor pred sodiščem, kjer mu bo lahko pomagal pričati klepetavi gerent Hiter iz Jelovca. Prijatelji iz črne klerikalne „štalce“ se pač zelo motite, če mislite, da boste socialno demokratično stranko in K. D. Z. s svojimi lažmi pobili! Le tako naprej, ljudstvo vas bo preje spoznalo! Hiter, Hiter, misli to, kaj še s tebe enkrat bo!

Bohinjska Bistrica.

V nedeljo, dne 10. t. m., se je vršil na vrtu pri »Pošti« jako dobro obiskan shod, na katerem je poročal s. Mihevc iz Ljubljane. Njegovemu govoru je sledilo burno pritrdjevanje. Orisal nam je današnji položaj, v katerem se ljudstvo nahaja in pokazal pot, po kateri moramo hoditi če se hočemo rešiti današnje mizerije, v katero je kapitalizem pahnil vse delavne sloje. Edina rešitev je trdna organizacija v K. D. Z.

Srednja vas v Bohinju.

Pretedno nedeljo popoldne se je vršil shod K. D. Z. v tukajšnjem »gasilnem do-

mu«. Na shodu je poročal s. Mihevc iz Ljubljane, ki nam je v nad enournem govoru razložil pomen delavskih organizacij. Iz njegovega govora so navzoči spoznali, da je rešitev revnega stanu le v enotni organizaciji. S. Mihevc je živo orisal vse kapitalistične nakane, s katerimi se danes revni sloji izžemajo: rekel je, da vse, kar vidimo pred seboj, poslopja, mive, železnice, vse, vse je ustvaril trpin, tisti trpin, ki danes ne našte pravice in zaščite in ki se mora klanjati peščici ljudi, kateri se danes imenujejo kapitalisti. Treba je, da se ljudstvo tega zaveda in kadar se bo zavedalo, bo njegova rešitev gotova.

Cvetkovci pri Vel. Nedelji.

V nedeljo, 3. t. m., je priredila K. D. Z. pri nas shod, ki je bil zelo lepo obiskan. Udeležilo se ga je okrog 200 ljudi. Na shodu je poročal neki sodrug iz Ptuija. Po shodu smo si ustanovili podružnico, v katero se je takoj vpisalo 34 članov. Govornik nam je na shodu jasno naslikal politični položaj, ki se je že začel med vsemi strankami. Trdnjavo proti kapitalističnim navalom imamo ustanovljeno, utrdili so bomo in razširili svoje vrste še v sosednje občine, ker vemo, da je edino v K. D. Z. rešitev kmetskega proletariata.

V Ponikvi ob južni železnici.

se je vršil javen shod soc. dem. stranke. Poročala sta sodruga Leskošek in Tekavec iz Celja. Izvajanja govornikov je ljudstvo z velikim navdušenjem odobraval. Klerikalnemu županu Vrečku pa ni bilo prav, da so prišli socialni demokrati v Ponikvo, vsled tega je prepovedal obč. slugi naš shod razglasiti. Shod je pokazal, da bo kmalu konec klerikalnega gospodarstva. Ustanovila se bo podružnica K. D. Z. proti županovi volji.

Po svetu.

Anglija.

Dežela velike industrije se nahaja v veliki krizi. Iz države odkoder ni bilo razen nemirov na Irskem in skrbi za Kolonije slišati posebnih pritožb, prihajajo vesti o nezadovoljnosti delavcev. Tovarne, ki so med vojno izdelovale vojaški material, so morale svoj obrat ustaviti. Vsled tega odpuščajo delavce. Brezposelnost raste. Vlada se brani brezposelnih delavcev podpirati. Rudarji prete s stavko, ako se jim plače ne zvišajo. — Irsko vprašanje je dozorelo v toliko, da ga bodo obravnavali v prihodnji sli parlamenta.

Italija.

ie neprestano pozorišče nemirov. V Toskani je prišlo do sporov med kmeti, ki zahtevajo svojih pravic in med prenapetimi „fašisti“. V protest proti imperialistični politiki italijanske vlade je odredilo vodstvo socialistične stranke in slošne delavske zveze demonstracije po vseh italijanskih mestih. Od 15. do 17. mora vse delo počivati. Po deželi je bilo mnogo seditih sporov med delavci in narodnimi zagrizenci. O izgrelih poročajo iz Milana in Bolonje. V Trstu smo doživeli zopet požiganje. Italijanskim nestrpnim ni dovolj, da so uničili slovenski »Narodni dom«: o priliki zadnjih manifestacij so napadli uredništvo socialističnega lista »Laboratore«, zažgali uredniške prostore in opustošili tiskarno. Lep sad rodi nepremišljena politika presite italijanske gospode. — Med zmernimi socialisti se je porodilo vprašanje, ali bi bilo prav in možno, da vzamejo vlado v svoje roke socialisti. Večina voditeljev je temu vprašanju pritrdila. Tako se majejo stolčki kapitalistič-

nih ministrov. Navzlic temu in vkljub vsem krčem ki zvišajo Italijo, se njeni meščanski voditelji ne pomišljajo izigravati proti Jugoslaviji Avstrijo. Po ceni bi radi prišli do naše Gorenjske, po kateri se jim cede sline že toliko časa. Upamo, da jim to nikakor ne bo uspelo. Kar je našega, mora ostati naše, pa če zbole diplomati do vsem svetu.

Avstrija.

ni nič na boljem. Čeprav je prišla na me prav pošten način do slovenskega dela Koroške, brezposelnost, dolгови, monarhistična propaganda i. t. d., so kače, ki ji sesajo srčno kri. Antanta li pač tuintam rokaže prijazno lice. Kadar pa se ozre proti Nemčiji, da bi se ji približala, to gospodje z antante psujejo, da je grdo. Nek francoski državnik je nedavno rekel, da obdrže Francozi vse ozemlje na levem bregu reke Rena, ako se Avstrija združi s Nemčijo.

Češkoslovaška.

Tu se pripravljajo zanimivi dogodki. Najprej se loči cerkev od države. Papež se je že udal v svojo usodo, ker mu ni drugega kazalo, saj ima večino duhovščine proti sebi. Potem se pripravlja združitev češke narodne cerkve s srbsko pravoslavno.

Nemčija.

Država je v brezupnem stanju. Poleg milijardnih dolgov, ki jo duše in more, je antanta vedno napada z novimi zahtevami. Ko ji je vzela vse politične pravice, to hoče oropati tudi vseh strojev, orodja i. t. d., da bi se ne mogla dvigniti.

Madžari.

so se zopet spomnili Karla blaženega spomina. Ko so govorili v narodni skupščini o obliki vlade na Madžarskem, je nanesla govorica nani. Nekateri poslanci so zahtevali, naj se vrne na madžarski prestol, češ da se ni nikdar odbovedal. Večina pa je bila proti njemu, meneč da mora biti kralj rojen Madžar. Mi im kralja privoščimo, najsibo že Karel ali pa kak Madžar.

Na Grškem.

imaio tudi komedije s svojim kraljem. Vgriznila ga je opica. (Ne smete se!) Rana se je prisadila in kralj je tako nevarno bolan, da se boje za njegovo življenje. Govore, da je v Grčiji precej ljudi, ki mu smrt privoščijo. To so namreč pristaši ministrskega predsednika Venizelosa, ki nameravajo izpremeniti državo v republiko in izvoliti Venizelosa za predsednika.

Rudarji, ki kažejo nezadovoljnost po vsem svetu, so jeli stavkati tudi

na Japonskem.

kier zatira kapitalizem delavstvo še bolj nego drugod. Delavstvo v tej državi »vzhaľajočega solnca« je še slabo organizirano vendar pa se že probuajo.

Švica.

V Ženevi bo od konca meseca oktobra dalje zborovalo tainštvo zveze narodov.

Francoska.

Francoski velekapitalisti so si znali zažgotoviti nadzorstvo nad madžarskimi železnicami. Ker pa je jasno, da bi bilo to »nadzorstvo« nekaj več kakor samo nadzorstvo, se je ozlasila v angleškem kapitalizmu ljubosumnost, zakaj francoski »nadzorniki« bi si s tem pridobili bogat vir svojemu izkoriščanju. Angleška vlada je proti temu protestirala. Francozi se opravičujejo, a nič ne pomaga, ker podpira Anglijo tudi Italija. Tu vidimo, kako so si padli v lase radi mestnega deleža trije bratci.

Iz naše države.

Naš parlament je bil pri svoji zadnji seji zopet priča lepim prizorom. Na dnevnem redu je bilo vprašanje namestnikov raznih poslancev. Pri tej priliki je prišlo na dan, da so imeli nekateri poslanci kar po dva namestnika, ki sta oba vlekla masne dnevnice. Umevno je, da mora to razburiti še tako mirnega človeka, ako mu je kaj do pravice. — Nadalje so sestavili komisijo, ki bo preiskovala žalostne dogodke na Hrvatskem o priliki poplavljanja živine, katero je povzročilo barbarstvo postopanje nekaterih.

Zadnja seja ministrskega sveta je dala našim odposlancem, ki se podajo k pogajanju z Italijo končna navodila. Pričakujemo, da Italija nekaj popusti, saj je to v njeno korist. Kakor se govori, pripravljajo italijanski »fašisti« atentat na dr. Trumbiča, ki bo vodil našo delegacijo.

Sie preveč občutljivi za mrzli zrak? Vaškovrstne bolečine se takoj pojavljajo? Slabost? Oj kako tu ublažujejo bolečine in utrujajo telo masaže s Fellerjevim pravi Elza-fluidom! 6 dvojnati ali 2 veliki specialni steklenici 36 kron.

Potrebovali bi odvajajoče, želodec okrepčujoče sredstvo? Poslužite se je Fellerjevih pravih Elza-kroglic; 6 škatlic 18 kron. Omot in poštnina posebej, a najceneje. Eugen V. Feller, Stubica donja, Elza trg št. 358, Hrvatska. P.

Močete obdržati svojo lepoto! Močete imeti kakor baržun mehko kožo! Močete solatnih peg, mozoljev in ogrcev!

Uporabljajte Fellerjevo prave Elza obrazno, kožo obnavajočo pomado! Občudovani bodele! Zavidani! 1 lonček 9 K, No. III močnejše vrste 12 K. K temu Fellerjevo najfinjšje Hljino-mlečno milo 16 K. :

Močete imeti lepe, zdrave lasel!

Fellerjeva prava Elza Tannochina pomada za rast las doseže bujna lasel! Zapreči prhlj, pre-rano osivenje! Zabranj plešo! 1 lonček 9 K, No. III 12 K. K temu močno terove milo za umivanje glave 8 K. Šampon 1 K. Mazilo za brke 2 K 50 v. : : in 8 K. :

Mušijo Vas kurja ošesa?

Fellerjev prav turistovski obliž učinkuje brez bolečin, hitro in zanesljivo! Nobenih kurjih ošes več! Nobenih žuljev! Nobene rde kože! Mala škatljica 4 K., velika škatlja 6 K. :

Želite se kaj?

Fellerjeve Elza umivalne pastilje (Kolonska voda, 1 škatlja 7 K.

Fellerjev usipalni prašek proti potenju, 1 škatlja 6 K. Fellerjev mentolni črtik zoper glavo- in zobobol, 1 škatlja 4 K.

Fellerjev Elza fluid, 6 dvojnati ali 2 veliki specialni steklenici 36 K.

Najboljši parum z najfinjšim duhom od 8 K naprej. Najfinjši Hega-puder Dr. Kluger, bel, roza in rumen, 1 velika škatlja 11 K.

Močna Francovka v steklenici po 8 K in 22 K. Omot in poštnina posebej a najceneje.

EUGEN V. FELLER, ljekarnar

Stubica donja

Elza trg Nr. 334 (Hrvatska).

Iz Beograda nam poleg spredaj opisane afe-re dr. Vesniča kot Roškarja poročajo tudi o našem dr. Korošcu slične stvari. Več ministrov, med njimi tudi dr. Korošec, je nekje nakupilo pokvarjenega fižola, ki je bil popolnoma neužit-ten in celo zdravju škodljiv. Ta fižol so skušali prodati Avstriji, ki ga je pa seveda odklonila. Kdo bo trpel škodo, se ne ve. Ministri gotovo ne!

Poštna nabiralnica Hodoš. Z 10. oktobrom 1920 se zopet odpre poštna nabiralnica Hodoš, ki spada k poštnemu uradu Veliki Dolenci in ima dvakratno zvezo na teden, in sicer ob sredah in sobotah po vlakih 5853 in 5854 na progi Murska Sobota-Hodoš.

V Bosni in Hercegovini se organizirajo mohamedanci, ki upajo pri volitvah v konstituanto priboriti 20 mandatov. — Giblejo se tudi bosan-

ski klerikanci, ki pa so izrekli bojazen, da bodo vodili vso stranko slovenski klerikanci, česar jim ne privoščijo.

Dr. Korošec kupuje graščino? V krogih dr. Koroševih pristašev se zatrjuje, da namerava dr. Korošec kupiti graščino grofa Schönborna pri Slivnici.

Slovenija je pod vtisom neugodno izpadlega plebiscita na Korošem. Socialisti smo v svojem časopisu storili svojo dolžnost, daj nas meščanski listi neokusno napadajo. Izguba naše Koroške bi bolela tudi nas, saj je večina prebivalcev na Koroškem malih kinetov, naših sotrpincev, ki bi jim bilo v prerajeni Jugoslaviji gotovo bolje, kakor v propadajoči avstrijski laži-republiki. Upamo, da stori tu vlada svojo dolžnost! Naša vojska je že zasedla slovenski del glasovalnega ozemlja.

Miši-podgane stenice-šurki

in vsa golazen mora poginili, ako porabljate moje najbolje preizkušene in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 10—, za podgane in miši K 10—; za šurke, a posebno močna vrsta stane K 20—; posebno močna tinktura za stenice K 12—; uničevalce molje K 10—; prašek za uši v obleki in perilu K 10— in 20—; proti mravljam K 10—; proti ušem pri perutnini K 10—; prašek proti mrčesom K 10— in 20—, proti ušem pri ludeh K 5— in 10—; mazilo za uši pri živini K 6— in 10—; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničevalec rastlin) K 10—; mazilo proti garjam K 12—

Pošilja po povzetju Zavod za eksport M. Jünker, Zagreb 45., Petrinjska ulica 8.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo

sprejema hranilne vloge vseh delavnikov od 8. do 15. me-
in jih obrestuje po letih

4%

Rentni davek plaša društvo in svojega. Obratni se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru. Posojila daje svojim sadružnikom proti vknjžbi, na osebni kredit proti poročilu ali nastavi vrednostnih papirjev. Menice se skempletajo po bančni obratni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

COSULICH-LINE

= TRST-AMERIKA =

New - York — Buenos — Ayres — Rio di Janeiro - Santos Montevideo

Brezplačna pojasnila in prodaja vozniških listkov za potnike za Slovenijo edinole pri:

SIMON KMETEC, Ljubljana
Kolodvorska ulica 26.

Edini list, ki brezobzirno zastopa Vaše koristi, ki neustrašeno brani Vaše pravice, je:

N A N A P R E J
delavski dnevnik
Proč z meščanskimi listi!
Mesečno stane 20 kron.
Naroča se pri upravi „Naprej“ Ljubljana, Frančiškanska ul. 6.

Zatorej sezite po njem! Oklenite se ga! Naj se naroči po več somišljenikov na en Naprej! Le „Naprej“ spada v naše družine!

Sodrugil!

Vlagajte svoje prihranke v lastno hranilnico!!

Poštni čekovni račun št. 10.532.

Telefon interurban št. 178.

KONSUMNO DRUŠTVO ZA SLOVENIJO

sprejema v svojem hranilnem oddelku **hranilne vloge** in jih obrestuje po čistih 4%.

Večje hranilne vloge (nad tisoč kron), katerih vlagatelji se obvežejo, da dvignejo zneske iz te vloge šele po polletni odpovedni dobi, obrestuje po čistih 4 1/2%. Za varnost hranilnih vlog jamči blagovna zalog, ki znaša po polletni bilanci okrog 10 milijonov kron, društvena posestva, ki reprezentirajo vrednost nad 2 milijona kron, kakor tudi skladi, rezervni, deležni in dr.

Vloge sprelemajo in izplačujejo

vse podružnice Konsumnega društva za Slovenijo, ki so:

V Spodnji Šiški v Ljubljani; na Glincah pri Ljubljani; v Ljubljani: Bohoričeva ul., Sodna ul., Krakovski nasip; Rožna dolina (obč. Vič); v Trzinu na Gorenjskem; na Savi (obč. Jesenice) na Gorenjskem; na Ješenicih (pri Ferjanu); Koroška Bela-Javornik; Borovnica; Radovljica; Kranjska gora; Mojstrana; Celje; Šoštanj; na Koroškem: Guštanj, Prevalje, Mežica, Črna L., Črna L., Pliberk; Maribor; Litija; Št. Lovrenc na Pohorju; Kamnik; Pragersko; Križe pri Trzinu; Sv. Ana pri Trzinu; Gorje pri Bledu; Store pri Celju; Fala nad Mariborom; Ruše nad Mariborom; Rogaška Slatina; Radeče-Zidanmost; Poljčane.

Še podrobnejša pojasnila podajajo zaupniki v navedenih podružnicah ali pa osrednja pisarna Konsumnega društva za Slovenijo, ki je v Ljubljani, Spodnja Šiška, Kolodvorska cesta 208.

Pisma naj se pošilja pod naslovom: Ljubljana, poštni predal 13.

Društvo ima na razpolago poštne položnice, s katerimi zamorejo vložniki denarne pošiljke pošiljati tudi naravnost v osrednjo blagajno.

Slovenskemu delavskemu ljudstvu k volitvam v konstituantno!

Po obotavljanju in zavlačevanju brez konca in kraja je vlada naposled vendar razpisala volitve za konstituantno in dne 28. novembra 1920 bodo imeli volilci v Jugoslaviji prvič priliko izraziti svojo voljo glede na ureditev svoje države. Vpričo vsakovrstnih poizkusov, da bi se ustavotvorna skupščina postavila pred celo vrsto gotovih dejstev in te ali one uredbe prikazale kot neizpremenljive, je treba z vso gotovostjo naglašati, da je ljudstvo pri urejevanju državnih razmer najvišji faktor in da ni noben ukrep trajno pravoveljav, če ga ni sklenilo ljudstvo. Ker se to doslej sploh še ni zgodilo, je v državi Srbov, Hrvatov in Slovencev vse še le začasno in konstituenta ima nalogo zgraditi državo povsem od temelja v soglasju z voljo naroda samega...

Na tem edino pravilnem stališču so stali socialisti že ob državnem preobratu leta 1918., ko je bilo „Narodno Veče“ v Zagrebu, s svojo pretežno meščansko večino najvišja oblast v državi. Maloštevilni socialisti v tem „Narodnem Veču“ so ugovarjali brezpogojno združitvi s kraljevino Srbijo in so zlasti zahtevali, da bodi

nova država republika,

ki naj bi jo do sestanka ustavodajne skupščine upravljal direktorij, sestavljen iz enega Srba, enega Hrvata in enega Slovence. Medtem ko so vse meščanske stranke ugovarjale temu predlogu, je „Narodno Veče“ pod pritiskom socialistov vendar izdelalo neka navodila za pogajanja s srbsko vlado; toda odposlanstvo, ki je odšlo z njimi v Beograd, je predložilo princu Aleksandru adresu, ki se ni vjemala s temi navodili; in na podlagi tako izvršenega ujedinjenja skušajo sedaj gotovi elementi napraviti vtisk, da so temeljne uredbe države že definitivno določene in neizpremenljive, ljudstvo pa da ima le še pritrditi temu, kar se je storilo brez njegovega soglasja.

Take poizkuse zavračamo z vso odločnostjo. Konstituenta bi bila brez pomena, če ne bi imela pravice, da konstituira državo od temelja in če ne bi bila izraz suverene volje naroda. Tudi odgovor na omenjeno adresu v Beogradu se je glasil tako, da spadajo vsa vprašanja, tičejo se konstitucije, v kompetenco konstituante, s čimer je potrjeno samo ob sebi umevno načelo, da odloča ljudstvo potom konstituante

o vseh ustavnih zadevah,

začenši z vprašanjem, ali bo nova država

monarhija ali republika.

Nepobitno je namreč dejstvo, da gre za ureditev popolnoma nove države, ne pa le za nadaljevanje, povečanje ali preustrojenje nečesa, kar je že obstajalo. V svetovnem viharju, ki ga je sama zločinsko izzvala, je poginila habsburška

monarhija in nobenega vstajenja ne more biti več za njeno pokončano avtokracijo. Ali kar raste na razvalinah, ostalih izza nje na jugu, tudi ni enostaven prirastek za katerokoli drugo državo. Rešitev jugoslovanskega vprašanja v narodnem čiru ni v nobeni aneksiji, temveč le v svobodni združitvi jugoslovanskih plemen na podlagi

prostovoljnega sporazuma in popolne enakopravnosti.

To je prava naloga konstituante, ki ji torej ne smejo v nobenem pogledu prejšnje ali obstoječe uredbe vezati rok, temveč je poklicana, da uredi nov narodni dom edino po volji naroda samega.

Ta konstituenta stopi na mesto takozvanega „Narodnega predstavništva“ žalostnega spomina. Po sili skrpano nadomestilo za pravi parlament je imelo edino nalogo, da izdela volilni red za konstituantno in se nato umakne ljudstvu. Edini socialni demokratje, katerih je bilo le 10 v tem predstavništvu, so resno silili na to, da se čim prej razpišejo volitve v konstituantno, čemur pa so se upirale vse meščanske stranke, pehaajoče se za oblastjo z nenaravnimi političnimi kombinacijami in intrigami in boječe se ljudske sodbe. S politiko, pri kateri je imela vsaka meščanska klika le svoje strankarske v mnogih slučajih celo čisto osebne koristi pred očmi, so bili zanemarjeni najvitalnejši interesi naroda. Namesto da bi se bil ob velikem polomu nastali nered v produkciji in prometu odstranjeval, se je čimdalje množil: rasla je

ljudstvo izžemajoča draginja,

Vsled pregrešno brezglavega gospodarstva in drzno se razvijajoče korupcije je ljudstvu primanjkovalo potrebščin, katerih bi bilo lahko v izobilju; nesposobnost vladajočih je ovirala industrijo, zasipala vire narodnega bogastva in onemogočala delavskemu ljudstvu izboljšanje položaja. Razpasel pa se je militarizem, ki si je lastil vpliv celo na najvišje faktore v državi in ponovno je stal ves narod pred nevarnostjo

vojaške diktature.

Ko so vladajoče stranke zapeljale državni voz tako, da niso našle več izhoda, ko so prignale državo in ljudstvo na rob gospodarskega propada in si tudi z najbolj reakcionarnimi neustavnimi sredstvi niso več mogle pomagati, so v naglici izdelale volilen red za konstituantno, ki kaže neštete znake politične krivičnosti in egoističnega strankarstva, misleče, da si bodo na ta način podaljšale gospodstvo tudi preko volitev.

Delavci vseh strok in poklicev v mestih in na deželi!

Dne 28. novembra bo vsa oblast v vaših rokah. Izbirali boste med strankami in programi. S svojimi glasovi boste izrazili svojo voljo in odločili, kako bo urejena država, v kateri živite. Socijalno demokratična stranka vas vabi v svoj veliki bojovni tabor, v mogočno organizacijo vsega delavskega ljudstva, brez katere je delo odrešenja nemogoče.

Socijalna demokracija naglaša, da je popolna osvoboditev delavskega razreda, ki obsega ogromno večino vsega prebivalstva, usvarjanje vse materialne in duševne vrednosti, mogoča le s temeljito izpremembo družabnega reda v smislu socializma, sloneča na družabni lastnini proizvodnih in distributivnih sredstev. Vse, kar je mogoče doseči za zboljšanje položaja delavskega ljudstva v sedanjih družbi, se more smatrati le za olajšanje bremen, ki pa je potrebno, da ne opeša proletarijat preveč pod njih pezo in da ne izgubi svoje bojovne sile v neizprosni borbi za uresničenje socialističnih ciljev. Medtem, ko ne more socijalna demokracija odnehati, dokler ne bo ta cilj dosežen in vsaka možnost izkoriščanja človeškega dela za profitne namene odpravljena, je pa njena začasna naloga organizirati in vzgajati proletarijat, da postane sposoben za svojo zgodovinsko nalogo obenem pa ustvarjati uziroma pospeševati pogoje za končno družabno transformacijo.

V tem zmislu zahteva v jugoslovanski državi uredbe, ki omogočajo najpopolnejšo

svobodo političnega, kulturnega in socialnega gibanja,

to je nepopačeno demokracijo z najobširnejšimi ustavnimi garancijami v obliki

ljudske republike.

Pod nobenimi pretvezami se ne sme omejevat svoboda govora, tiska, združevanja in zborovanja: vse politične pravice morajo enako veljati za vse državljane brez razlike spola, vere ali plemena; ljudstvu mora biti zavarovana pravica, da voli ne le svoje zastopnike v vse javne zastoje, ampak tudi vse odgovorne uradnike in sodnike, da jih more, če ne izvršujejo svoje naloge v zmislu ljudske volje, odpoklicati, in ono izreče o važnih zakonih zadnjo besedo z referendumskim glasovanjem.

Neločljiva od zdrave demokracije je tudi

avtonomija občin in drugih sestavnih delov države

v vseh zadevah, ki niso po svojem značaju take, da mora biti njih uprava v interesu vsega naroda enotna in osredotočena. Izkušnja zadnjih dveh let pomeni najstrožjo obsodbo brez-niselnega, nekritičnega centralizma, ki ustvarja za praktično življenje naroda neraben aparat, ovira razvoj na vseh koncih in krajih, duši vsako samostojnost, povzroča pa pri vseh delih tezaupanje in netočnost in vodi do najnevarnejših konfliktov.

Brez pridržka priznava socijalna demokracija

enotnost države

in odklanja vse separatistične tendence, naj se odevajo s kakršnikoli plašči. Ali prav tako zahteva tudi brezpogojno makopravnost vseh delov in zavrača vsak poizkus nadvlade kateregakoli plemena ali kakršnekoli skupine. V dveletni dobi izza prevrata so taki eksperimenti rodili najslabše sadove v političnem in gospodarskem, v kulturnem in socialnem življenju. Takozvana

valutna reforma,

ki jo je prebivalstvo izven Srbije občutilo kot izgubo treh četrtin svojega premoženja, propadanje industrije, hiranje ma-

lega kmetijstva, popolna neplodnost na polju socialnega napredka so žalostne posledice aspiracij po hegemoniji in ne osnovanem centralizmu, ki je pokazal brezupno nesposobnost za razumevanje pravih potreb in interesov države in ljudstva.

V zvezi s temi pogubnimi tendencami so ogromne žrtve, ki se doprinašajo

militarizmu,

požirajočemu skoraj vse državne dohodke in stalno ogrožajočemu svobodo ljudstva. Socijalna demokracija zahteva, da se odpravi stalna vojska in nadomesti z demokratično organizirano ljudsko brambo, v kateri morajo biti brezpogojno odpravljene vse razredne predprave, in ki se ne sme v nobenem slučaju rabiti kot kapitalistična garda v socialnih bojih delavskega ljudstva.

Spoznavajoča važnost političnih pravic se pa socijalna demokracija nikakor ne more zadovoljiti z njimi, temveč vidi v njih le neizogiben pripomoček za

gospodarsko in socialno osvoboditev,

ki postane mogoča le tedaj, če osvoji zavedno, organizirano in s potrebnim znanjem oboroženo delavsko ljudstvo politično moč. Zaradi tega zahteva od ustave tudi

nepreklicne garancije za socialne pravice

zlasti konstitucionalno priznanje osemurnega delavnika, priznanje delavskih organizacij, stavke za doseg boljših delavskih pogojev, kolektivnih pogodb, državne obveznosti za zavarovanje delavcev za slučaj bolezni, nezgode, starosti, obnemoglosti in nezaposlenosti in nevtralnosti vseh oblasti v mezdni bojih.

Potrebna pa je tudi smotrna

aktivna socialna politika

v naprednem smislu in socijalna demokracija zahteva jasne zakone, ki naj omogočijo delavstvu udeležbo pri upravi in kontroli podjetij in pripravijo tla za socializacijo industrije kakor dozoreva zanjo; izvršiti se mora progresivna socializacija v interesu vsega ljudstva, v interesu producentov in konsumentov, ki naj bodo pri vodstvu in v kontroli, kakor tudi pri snovanju novih podjetij enako zastopani kakor država kot zastopnica vsega naroda.

Brez zavlačevanja se mora tudi izvršiti

agrarna reforma,

že davno obljubljena zaradi upora meščanskih strank pa vse doslej še neizvedena. Rešiti se mora to vprašanje na temelju načela, da je narod sam lastnik vse zemlje, ki jo izroča v posest pravemu obdelovalcu, a na podlagi take organizacije, da bo imelo ljudstvo največjo možno korist. Da se omogoči obdelovanje tal po najmodernejših načinih in po smotrnem načrtu v prid producentom in konsumentom, je treba občin-skih reform in obširne zadrugne organizacije vsega poljedelstva, s katero bi mogla tudi na zadrugni podlagi izvedena organizacija konsumentov čim najtesneje kooperirati. Za take zadrugne je potrebna najizdatnejša državna zaščita, ki more temeljito preprečiti

vsako zemljiško spekulacijo,

pa tudi spekulacijo z zemeljskimi produkti, zlasti z žitom, ki bogati doslej le krščene in nekrščene pijavke na škodo vsega ljudstva.

Izvedba agrarne reforme ne sme obremeniti malega obdelovalca z odkupninami, ob katerih bi zopet drugi dobivali sadove njegovega dela, zanj pa bi ostal njegov trud brezploden.

Vsaka reforma bo le tedaj uspešna, če se je bo znalo ljudstvo prav poslužiti in zaradi tega je dobro šolstvo mnenj pogoj vsakega napredka in končne osvoboditve delavskega razreda. Zahtevamo torej temeljito

šolsko reformo,

ki naj predvsem osvobodijo šolo vseh vplivov kapitala, cerkve in militarizma in jo napravi sposobno za zdravo vzgojo naraščajočih in za razširjanje in utrjevanje resničnega in koristnega znanja. Vsakemu nadarjenemu otroku brez izjeme mora biti odprta pot do najvišje izobrazbe; za to je treba ne le da je pouk brezplačen, da dobe šolski otroci vsa potrebna učna sredstva, ampak tudi sredstva, brez katerih je uspešen pouk iluzoričen, torej hrano, obleko, prosto vožnjo, prosto zdravljenje in zdravila, in kjer zahtevajo razmere, tudi stanovanja. Otroška in mladinska zavetišča, dijaški domovi, dijaške kuhinje morajo vseli sposobni mladini omogočiti pristop do vse kulture in do vsega posamezniku in narodni celoti enako potrebnega znanja.

Država pa je tudi dolžna skrbeti za vse tiste, ki so brez lastne krivde izgubili sposobnost za delo in omogočiti

vojnim invalidom, vdovam in sirotam

prav tako kakor delavskim in uradniškim starcem, pohablencem in vpokojencem ne le žalostno vegetiranje, temveč dostojno življenje. Edini socialni demokratje so se doslej potegovali za praktično priznanje te pravice, pri čemer pa so našli na najsrditejši odpor vseh meščanskih strank.

Tudi

javni nameščenci vseh strok,

ki so v mnogih slučajih še v slabšem položaju, kakor ročni delavci, so imeli doslej le v socialnih demokratih odkrite in resne zagovornike, ker vidijo tudi v njih izkoriščane člane delavskega razreda. Naše meščanske stranke so se branile uvedbe moderne službene pragmatike za uradnike in uslužbence, ker hočejo, da ostanejo gmotno in duševno odvisni ne le od svojih delodajalcev, ampak tudi od političnih strank.

Očitna je skrajna zanemarjenost

dobrodelnih panog socialnega skrbstva.

Povsod primanjkuje bolnišnic, ubožnic, zavetišč vsake vrste, in posledice za zdravje in moč ljudstva so grozne. Tudi za te naloge nimajo država, pokrajine in občine zadostnih sredstev in namesto napredka je na vseh koncih in krajih bodočnost naroda ogrožajoče hiranje.

Za izvršitev ogromnih

gospodarskih in socialnih nalog

je nedvomno treba izredno bogatih sredstev. Toda meščanske stranke se branijo na vse kriplje, da bi se odprli edini viri iz katerih bi bilo mogoče uspešno zajemati, ker postavljajo interese kapitalističnega razreda nad koristi vsega naroda. — Ogromna bremena se navaljujejo v obliki vsakovrstnih indirektnih davkov na rame širokih ljudskih mas, ki so prešibke, da bi jih mogle prenašati, vodi se carinska politika, ki daje državi razmeroma majhne dohodke, ovira pa razvoj domače industrije na škodo delavstva in konsumentov. Socialna demokracija zahteva bistveno drugačno davčno politiko, ki naj ne črpa iz revščine, ampak iz bogastva.

Neresnica je, če se trdi, da ni virov, iz katerih bi se moglo uspešneje zajemati. Verižništvo in spekulacija vsake vrste so ustvarile ogromna bogastva v privatnih rokah, vsa ta bogastva pa so prišla po različnih potih le iz ljudskih žepov. Povsem opravičeno je torej obdačenje visokih dohodkov in velikih premoženj v taki meri, da dobi država od vojnih in povojnih profitov zadosten delež. S progresivnim davkom na

dohodke, premoženja, velike posesti in profite vseli oblik, a z zmanjšanjem izdatkov za neproduktivne namene, zlasti za militarizem je mogoče vsa, deloma doseči ravnovesje v državnem gospodarstvu, nikakor pa ne s še večjim obubožanjem ljudskih množic.

Toda če naj dobi država trajne virov za svoje naloge, za povišanje ljudskega blagostanja, je treba temeljitejši reform, predvsem

socijalizacije velike industrije, rudnikov, velikih posesti in bank,

kateri dohodki povečavajo sedaj le privatna bogastva brez vsake koristi za ljudstvo, a na škodo delavskega razreda, ki postaja tem odvisnejši od kapitala, čim bolj raste njegova moč.

Socialna demokracija pač ne pričakuje od teh reform končne in popolne rešitve delavskega razreda, temveč naglašda, da je njega definitivna osvoboditev iz spon meznega tlačanstva mogoča le z uresničenjem vsega programa svetovne socialne demokracije, s popolno uvedbo

socijalističnega sistema produkcije in distribucije

po vsem kulturnem svetu, z internacionalno zmago socialističnega reda nad kapitalističnim. Toda socialna revolucija ne more biti delo enega dneva, temveč je ogromen gospodarski proces, ki ga spremlja enako globokosežen političen in kulturni proces in ki se more dovršiti le, kadar so izpolnjeni vsi pogoji zanj. Razmere, v katerih se vodi boj za novi socialni red, so različne v posameznih dobah in deželah. Nedvomno je svetovna vojna s svojimi posledicami izredno pospešila revolucionarni razvoj in najkrčevitejše napenjanje reakcionarjev, ne more več rešiti starega anarhičnega reda. Važnost delavskega razreda se je neizmerno povečala in je dvignila tudi njegovo samozavest. Kratkovidna kapitalistična sebičnost bi rada zagrabilala pota korakajočemu proletarijatu in klče vse reakcionarne sile na pomoč, ker ob vseh izkušnjah še ni spoznala moči razvojnih zakonov, pehajočih preteklost v grob in neodvratno pripravljajočih novo bodočnost. V obupu skuša zanašati tudi razkol v vrste delavskega ljudstva in se veseli vsakega nesporazuma med proletarijatom, misleča, da je mogoče trajno preprečiti združitev njenega edino nevarnega nasprotnika, ali pa da bi ga mogla nagnati v desperatne pozikuse, ki bi ji podali priliko, da bi skušala reševati socialno vprašanje še enkrat z železno pestjo.

Socialna demokracija se ne da zvabiti na taka pota, kjer bi se najhujši sovražniki delavstva naslajali ob prelivanju delavske krvi, kakor se je godilo povsod, kjer je precejšnje vanje lastne in podcenjevanje sovražnikove moči rodilo nepremišljene eksperimente. Iskreno obžalujoča med proletarijatom nastale razpore, je vendar trdno prepričana, da se ne bo temnim silam reakcije posrečilo trajno razdvojit delavski razred, čigar zmaga je prav tako odvisna od njegove bojne enotnosti kakor od dozoritve pogojev, v katerih se more socializem končno in sklepčno uveljaviti, vrata socialne demokracije so vedno odprta vsem, ki verujejo v potrebo močne organizacije delavskega razreda v nezogibnost razrednega boja na političnem in gospodarskem polju in v zmago socializma s pridobitvijo večine ljudstva.

Nov svet

se poraja v hudih bolečinah in socialna demokracija hoče, da postane tudi slovensko delavsko ljudstvo v mestih in na deželi, v tovarnah in rudnikih, na suhem in na vodi, v pisarnah in laboratorijih, v šolah in umetniških zavodih, na poljih in v šumah, po planinah in vinogradih, kjerkoli se ustvarja, v vsakem oziru sposobno in močno za osnovno preobrazbo družbe na korist vsega delavnega ljudstva.

Važno bitko v tem boju pomenijo tudi volitve za konstituantno, s katerimi si proletariat lahko pridobi močno postavko za svoje nadaljnje delo. Olajšan bo ta boj, če se posreči delavstvu doseči znatno izboljšanje svojega položaja in se rešiti vsaj dela skrbi, ki še vedno umrtvujejo njegovo moč: če si osvoji toliko moči v državi, da ne bo mogla reakcija povsod nastavljanje zanke in po svoji volji razpolagati z vsemi sredstvi, ljudstvu na škodo; če pridobi toliko sile, da bo njegova beseda veljavna v domačih in mednarodnih zadevah in ne bodo množice slepo orodje v temi se skrivajočih protiljudskih sil.

Izza strašne petletne vojne, ki je izčrpala narod, izcedila reke njegove krvi, uničila ogromne vrednosti, materialne in kulturne, potrebuje ljudstvo

miru,

da si more zaceliti rane in stopiti v novo življenje. Socijalna demokracija se zaveda, da more le končna zmaga socializma zavarovati resničen mir, ker se odpravijo le v socialističnem družabnem redu razlogi, ki v kapitalističnem svetu venomer izzivajo spore, grozeče s krvavo „rešitvijo“. Tudi takozvani mir, ki so ga siloma diktirale kapitalistične vlade izza zadnje svetovne vojne, je le samovoljna, na bajonete se opirajoča ureditev, zanikajoča načela pravičnosti in grozeča z novimi konflikti na vseh koncih in krajih. Takega miru ne more priznati delavski razred; tudi slovensko delavsko ljudstvo se ne more fatalistično pokloniti diktatom peščice starokopitnih diplomatov, zastopajočih sebične interese imperijalističnega kapitalizma in reakcije in je prepričano, da se zrušijo tudi slovenskemu ljudstvu nanešene težke krivice v prah, ko bodo namesto kapitalistično imperijalističnih diplomatov zavedni delavci tostran in onstran demarkacijskih črt preurejali svet.

Delavci po mestih in deželi!

Dne 28. novembra imate priliko, da napravite velik korak na poti k svojemu cilju. Z združenimi močmi lahko dosežete uspeh, ki položi odločevanje o prevažnih vprašanjih vaše bodočnosti v konstituenti v vaše roke.

Izvrševalni odbor socialno demokratične stranke.

Prijatelji, sodrugi, sodružice!

Dneve hudih socialnih bojev imamo. Stoletje socializma, volitev v ustavotvorno skupščino je pred nami. Kdor hoče biti informiran o dogodkih, o vprašanjih socializma, mora imeti

dnevnik „NAPREJ“,

glasilo socialno demokratične stranke.

Zato ga razširjajte in naročajte!

Naročnina velja z dostavljanjem na dom ali po pošti: mesečno 20 K, četrletno 60 K, celoletno 240 K. Naroča se pri upravi „NAPREJA“ v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Dne 28. novembra bo boj

med plodnim delom in izkoriščajočim kapitalom,

med napredkom in reakcijo.

Vi, ki delate, ste večina naroda. Vi ste narod. Če hočete, ste lahko država. Z enotnim nastopom si lahko priborite zmago. Nastopite tako.

Na eni strani je tabor kapitalistov, na drugi tabor delavskega ljudstva. Izbirati vam ni težko.

Glasujte dne 28. novembra socialno demokratično in glasovali boste

za politično svobodo,

za resnično demokracijo,

za samonpravo ljudstva,

za republiko,

za socialni napredek,

za pravično agrarno reformo.

Glasujte socialno demokratično in pridobite si postojanke za socialni boj, kateremu se ne morete izogniti.

Glasujte socialno demokratično, to se pravi

proti kapitalizmu, proti militarizmu

proti imperijalizmu, proti obubožavanju in dragotaji, proti zatiranju in izkoriščanju.

Razširjajte nauk socializma, agitirajte, organizirajte, delajte in zmagajte!